

Grafické formáty a editory

Grafické formáty stanovují pravidla, podle kterých je obrázek uložen v [souboru](#). Některé [formáty](#) mohou do souboru ukládat i další informace, např. náhled obrázku v malém rozlišení, informace o [expozici](#), datu a čase pořízení a podobně.

A) Druhy grafických formátů

Základním rozdělením grafických formátů je podle způsobu uložení grafických informací na [bitmapové](#) a [vektorové](#)

Bitmapový

Obraz se skládá z jednotlivých [pixelů](#) (bodů), z nichž každý má definovanou určitou [barvu](#).

Vektorový

Obraz se skládá z jednotlivých objektů (např. [obdélník](#), [elipsa](#), [křivka](#), hvězda...), z nichž každý má definovanou barvu a styl obrysu a výplně. Jednotlivé objekty jsou popsány parametry obrysu, obvykle koeficienty [bézierových křivek](#) 1. nebo 3. řádu.

B) Komprese grafických formátů

Rozeznáváme dva základní druhy komprese grafických formátů: [bezeztrátovou](#) a [ztrátovou](#)

Bezeztrátová komprese

I po komprimaci zachovávají soubory identickou informaci s předlohou. Nedochozí tak ke ztrátě kvality obrazu. Obvykle není tak jf

Ztrátová komprese

Při kompresi zahazují část grafické informace. Používá se tam, kde je možné ztrátu některých informací tolerovat a kde nevýhoda určitého zkrácení je bohatě vyvážena velmi významným zmenšením souboru.

B) Grafické editory

Grafické editory jsou určeny k tvorbě a editaci grafiky neboli obrázků. 2 základní druhy grafických editorů liší se způsobem vzniku a záznamu grafické informace:

Bitmapové (rastrové) editory:

- grafická informace vyjádřeny formou matice obrazových bodů - pixelů, přičemž u každého pixelu je udána informace o jeho barvě
- výhody: schopnost věrné reprezentace "přirozeného" obrazu (sejmutého skenerem či digitálním fotoaparátem), robustnost (nehrozí ztráta informací při přenosu do jiného prostředí), poměrně snadné zpracování při výstupu
- nevýhody: velký objem souborů, rostoucí úměrně s rozměry a rozlišením (redukci objemu nicméně napomáhají různé kompresní algoritmy), bitmapové obrázky lze jen s problémy bez ztráty kvality zvětšovat (ale i zde existují různé metody, jak kvalitního zvětšení dosáhnout), zvětšují se body, ze kterých je obrázek vytvořen, okraje obrázku jsou „zubaté“
- příklady tohoto typu editoru jsou:
  - › Paintbrush - nejsnáze dostupný, protože je součástí OS Windows
  - › Adobe Photoshop
  - › Corel Paint Shop Pro
  - › GIMP – OpenSource, šířen zdarma

Vektorové (objektové) editory:

- grafická informace je uložena ve formě rovnice křivky, které jsou základním elementem každého obrázku, celý obrázek se skládá z většího počtu těchto objektů, které se mohou různě prolínat a s každým se dá pracovat zvlášť, s tímto typem grafiky pracují například profesionální návrhářské (CAD) a kartografické systémy
- výhody: zvětšování obrázku bez ztráty kvality
- jako výstupní zařízení se často používá zapisovač (plotter), kde pero nebo více barevných per jezdí po papíře a kreslí.
- příklady tohoto typu editoru jsou:
  - › Corel Draw
  - › Zoner Callisto

C) Základní grafické formáty

Rastrové (bitmapové) grafické formáty

1. BMP (BitMaP)

- nejstarší a zároveň nejjednodušší formát bitmapového obrázku, vytvořený firmou Microsoft v roce 1986
- velmi jednoduchý a rychlý neztrátový kompresní algoritmus
- dlouhé řetězce opakujících se symbolů (např. pixely stejné barvy vedle sebe) se zakódují jen jedním symbolem a udáním délky řetězce
- dobře se uplatní pouze tam, kde se takové delší sekvence často vyskytují, například u monochromatických obrázků
- tento formát se již dnes v podstatě na stránkách Internetu nepoužívá

2. JPEG (Joint Photographic Experts Group)

- používán pro ukládání obrazových dat, které mají charakter fotografie, pro ně dokáže bez znatelného zhoršení kvality obrazu snížit objem dat na zlomek původní hodnoty
- v roce 1982 ustanovena komise za účelem vytvoření standardu pro přenos grafických údajů
- základ diskrétní kosinová transformace (DCT=Discrete Cosine Transformation)
- zkratka JPEG označuje organizaci tvořící standard, kompresní metodu a většinou i samotný formát souboru
- Formát JPEG je pouze bitmapový formát, umožňující ukládání grafických dat v 256, 16777216 nebo 4294967296 barvách. Barevné systémy, které umí využívat jsou grayscale, RGB, YcbCr nebo CMYK.
- ztrátová kompresní metoda, která "nepotřebné" informace zahazuje a tím dosahuje velmi dobrých velikostí výsledného souboru (1:20 i více)
- **Progresivní JPEG:**
  - odpověď na požadavek některých aplikačních oblastí, aby bylo možné již po získání nějaké menší části celkových dat zobrazit alespoň hrubé informace o obrazu uloženém v těchto datech, typickým příkladem je internet a www stránky
  - při pomalém připojení požadujeme, aby se základy obrázku začaly rýsovat již při načtení části dat, tak se můžeme jednak rychleji zorientovat a například rozhodnout, zda daný obrázek potřebujeme nebo nikoliv
  - obrázek nepřenáší po řádcích, ale po jednotlivých vrstvách, namísto posílání bitových ploch nebo barevného kanálu, což by nebylo efektivní, se zasílá posloupnost předloh, které se postupně zpřesňují

3. GIF (Graphic Interchange Format, CompuServe Bitmap)

- bitmapový grafický formát
- vznikl v roce 1987
- před příchodem JPEG komprese velmi široce používaným formátem na ukládání jakýchkoliv obrázků
- dnes se používá hlavně na ukládání internetové grafiky a relativně jednoduchých, barevně a strukturně kompaktních obrázků, pro které přináší velmi dobrou bezztrátovou kompresi
- grafické soubory ve formátu GIF jsou omezeny na 8-mi bitovou barevnou hloubku, tedy 256 barev
- poskytují možnost existence několika obrázků v jediném souboru, toho se dnes často využívá pro "animaci" grafiky na internetových stránkách

4. PNG (Portable Network Graphics)

- vznikl (verze 1.0) v lednu roku 1997
- vznikl jako náhrada bezeztrátového grafického formátu GIF – kvůli omezení formátu GIF na 256 barev a licenční politice (a poplatkům) spojené s jakýmkoliv využívání formátu GIF

5. TIFF (Tagged Image File Format)

- vytvořen firmou Aldus (zakoupena firmou Adobe) v roce 1987
- výměna obsáhlých dat v rámci předtiskové přípravy
- může uvnitř obsahovat víceméně cokoliv, míněno libovolný typ bitmapového obrazu
- na rozdíl od většiny ostatních bitmapových formátů mohou být dokumenty v TIFFu i vícestránkové

Vektorové grafické formáty

1. SVG

SVG (škálovatelná vektorová grafika) je [značkovací jazyk](#) a [formát souboru](#), který popisuje dvojrozměrnou [vektorovou grafiku](#) pomocí [XML](#). Formát SVG by se měl v budoucnu stát základním otevřeným formátem pro vektorovou grafiku na [Internetu](#).